

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS
Aine kirjeldus
<p>Käsitöö ja kodundus on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Käsitöö seos tarbekunstiga loob loomingulise eneseteostuse eeldused. Arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle ajaloo ja tänapäeva maailmas. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid. Õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ning uudseid lahendusi esemete ja toodete disainimisel. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone nii käsitöös kui ka kodunduses. Õpitakse märkama erinevate maade käsitöö- ja toidu traditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ja kultuuri tavadega. Loomingulistel ja praktilistel tegevustel on ka lõõgastav funktsioon nii õppetöös kui ka tulevases elus. Seega kujundab käsitöö ja kodundus õppeainena õpilases praktilist mõtlemist, loovust, käelise tegevuse arengut ja eneseanalüüsi võimet ning arendab tehnoloogiaalast kirjaoskust. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes.</p>
Aine õppetegevus ja õppe-eesmärgid
<p>Õppe-eesmärgid:</p> <p>Käsitöö ja kodunduse õppeainega taotletakse, et õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest; hindab tööd ja töö tegijat; 2. mõistab tehnoloogia arengut, näeb sellest tulenevaid muutusi töös ning nende mõju keskkonnale; 3. kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid; 4. võrdleb ja kasutab erinevaid materjale; 5. teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid; 6. töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös; 7. lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest; 8. tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana; 9. väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Õppetegevus:

1. lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegeleda;
3. võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
4. kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
5. rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6. laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskkond, arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
7. kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused (nt erinevate materjalide ja toiduainete omadused), ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jne;
8. lähtutakse sellest, et käsitöö ja kodundus on praktilise suunitlusega õppeaine; vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
9. on rõhk loovusel (disainimine), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
10. pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;
11. projektõppe teemasid valides saab rohkem tähelepanu pöörata paikkonna traditsioonidele, tutvuda erinevate tehnoloogiatega ja neid katsetada, suunata õpilasi iseseisvalt ja koos teistega loovalt probleeme lahendama, looma ning aineüritusi korraldama (projektõppe teemad võivad olla nii kodundusest, käsitööst kui ka tehnoloogiast);
12. lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsest juhendamist.

Aine õpitulemused II kooliastme lõpuks**Õpilane:**

1. omab ülevaadet käsitööst kui õppeainest;
2. on tutvunud erinevate käsitööliikidega;

3. oskab vastavalt käsitööliigile valida õiged materjalid ja töövahendid;
4. oskab vormistada ja viimistleda oma kavandatud töid;
5. oskab väärtustada ja hoida Eesti rahvuskultuuri;
6. teab erinevaid toiduainerühmi, neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
7. oskab pakendilt infot leida ja seda õigesti käsitleda;
8. oskab kasutada köögis olevaid töövahendeid ja tead seadmete töö eesmärki ja ohutusnõudeid;
9. valmistab lihtsamaid toite retsepti järgi;
10. töötab tunnis aktiivselt kaasa;
11. oskab kaasõpilaste suhtes olla abivalmis ja arvestav.

Kooli eripära õppe korraldamisel

Õppetööd kavandades järgime kooli väärtusi.

Lihtsus. Igapäevaselt keerulised probleemid, leiaksid lihtsaid lahendusi, mis oleksid selgelt sõnastatud, kõikidele osapooltele üheselt mõistetavad ning koheselt ellu viidavad;

Avatus. Me peame oma töös olema avatud tavapärasest erinevatele töövormidele, meetodikatele ja ideedele ning alati valmis tegema koostööd;

Paindlikkus. Paindlik lähenemine õppekorraldusele, seda nii individuaalse lähenemise, õppevormide vajaduspõhise vahetamise, individuaalse õppekava koostamise jms puhul.

Süsteemsus. Lapse arengut saab kõige paremini toetada läbi süsteemse ja tõhusa koostööraamistiku.

Kohanemine. Õpilaste jaoks on oluline kohaneda teiste õpilaste ja õpetajatega, samuti kooli ja neid ümbritseva keskkonnaga.

Arvestamine. Peame oluliseks, et õpilased arvestavad oma tegevuses nii koolis kui väljaspool kooli iseenda ja oma võimetega ning neid ümbritsevate inimeste eripärade ja iseärasustega.

Suhtlemine. Suhtlusoskuste ja teiste sotsiaalsete oskuste arendamine on läbiv joon kogu kooli lähenemises.

Vastutamine. Toetame õpilaste kujunemist vastutustundlikeks kodanikeks.

Aine õppetegevuse punktid, mis toetavad eripära õppe korraldamisel:

1. taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegeleda;

2. võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
3. kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

Õppe- ja kasvatustöö korraldamisel arvestatakse THMK erivajadustest:

1. tundeelu- ja käitumishäiretega lastest lähtuvat õpet,
2. autismispektri häiretega õpilastest lähtuvat õpet,
3. liitpuudega õpilaste klassid,
4. raskete somaatiliste haigustega õpilaste klassid,
5. ühele õpilasele keskendatud õppel olevad õpilased.

4. klass

Õppesisu

TÖÖLIIGID:

- punumine
- heegeldamine
- tekstiilitöö
- paberitöö
- tikkimine
- kudumine
- kodundus

LÄBIVAD TEEMAD:

Käsitöö

- kavandamine
- töö kulg (protsess)
- rahvakunst
- materjalid
- projektöpe

Kodundus

- toit ja toitumine
- töö organiseerimine ja hügieen
- toidu valmistamine

- lauakombed, etikett
- projektöpe

Õppekäigud

- turg
- kauplus
- laat
- näitused
- muuseumid

Õpitulemused

Punumine

Õpilane oskab punuda kolme haruga palmikut.

Heegeldamine

Õpilane:

1. seostab käsitöö lõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega;
2. järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
3. heegeldab põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
4. töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust;
5. teab mõisteid alg- ja ahelsilmus ning kinnisilmus;
6. teab kuidas tööproovi viimistlemine ja vormistamine;
7. oskab kasutada kinnissilmust 3 erineval moel, tööjuhendi järgi.

Tekstiilitöö

Õpilane mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös.

Paberitöö

1. värvilisest paberist lihtsate vormide rebimine ja aluspaberile kleepimine, selle kaudu õigete proportsioonide leidmine (nt. juurviljad ja puuviljad);
2. paberi kortsutamine erineva suurusega pallideks, kortsutatud värvilise paberi kasutamine kleepimistöodeks;
3. voltimise algvõtted – pooleks ja neljaks murdmine, diagonaalipidi murdmine, nurkade pööramine, lõpuks mõne lihtsa eseme voltimine;
4. lõikamise algvõtted – kääride käeshoidmine, põhiliigutused, paberi vabalt lõikamine, lõikamine mööda sirg- ja ringjoont, lumehelveste lõikamine.

Tikkimine

Õpilane:

1. kasutab tekstiilset kaunistades üherealisi pisteid;
2. tunneb mõisteid üherealised pisted, eel- ja varspiste, tikk- ja ahelpiste;
3. oskab tikandit viimistleda.

Kudumine

1. tunneb kudumiseks vajaminevaid töö vahendeid ja materjalid;
2. oskab luua silmuseid;
3. oskab kududa parem- ja pahempidist silmust ja ääresilmused;
4. teab kuidas kudumit lõpetada.

Kodundus

Õpilane:

1. teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb nendesse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
2. teab väljendite „kõlblik kuni” ja „parim enne” tähendust;
3. käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
4. kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
5. valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades;
6. valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid.

HINDAMINE**Käsitöö**

On omandanud vajaliku töövõttes

Kasutab oskuslikult töövahendeid ja materjale

Oskab kavandada ja töötab iseseisvalt

On koostöövalmis

Oskab käituda ohutusnõuetele vastavalt

Kodundus

On omandanud vajaliku töövõttes

Kasutab oskuslikult töövahendeid ja materjale

Oskab kavandada ja töötab iseseisvalt

On koostöövalmis

Oskab käituda ohutusnõuetele vastavalt

Õppekäigud

On omandanud elementaarsed suhtlusoskused (“palun” ja “tänan”, tervitus jne);

Teab kuidas käitumine poes, kohvikus, teatris, kontserdi jne;

On õppinud tundma erinevaid elukutseid.

5. klass**Õppesisu****TÖÖLIIGID:**

- heegeldamine
- õmblemine
- tikkimine
- kudumine
- kodundus

LÄBIVAD TEEMAD:**Käsitöö**

- kavandamine
- töö kulg (protsess)
- rahvakunst
- materjalid
- projektõpe

kodundus

- toit ja toitumine
- töö organiseerimine ja hügieen
- toidu valmistamine
- lauakombed, etikett
- projektõpe

Õppekäigud

- turg
- kauplus
- laat
- näitused
- muuseumid

Õpitulemused**Heegeldamine**

Õpilane:

1. teab erinevaid heegeldamiseks kasutatavaid töövahendid ja sobivaid materjale;
2. oskab heegeldada põhisilmuseid;

3. oskab heegeldada edasi-tagasi;
4. teab heegeldamisel kasutatavaid tingmärke. Oskab heegeldustööd viimistleda;
5. tunneb mõisteid algsilmust, heegelketti, kinnissilmuseid, pool-, ühekordseid ja kahekordseid sambaid;
6. oskab heegeldada lihtsa praktilise töö erinevaid silmuseid ja sambaid kasutades;
7. teab kuidas lõpetada heegeltöö ja viimistleda praktilist tööd.

Õmblemine

Õpilane:

1. tunneb peamisi õmblemiseks vajaminevaid töövahendeid ja sobivaid materjalid;
2. teab milline on õmblusmasina ehitus, kuidas käib niidistamine;
3. oskab lihtõmblus ja palistused;
4. teab idee ja kavandi tähtsust eseme valmistamisel – kavandamine;
5. oskab kangast väljalõigata õmmeldavat eset, kokkuõmmelda;
6. teab kuidas valmistööd viimistleda.

Tikkimine

Õpilane:

1. kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid, sämppistet, ristpistet, aedpistet, põlvikpistet;
2. kavandab omandatud tövõtete baasil jõukohaseid käsitöoesemeid;
3. ääristamine, tarbe- ja kaunistuspisted;
4. leiab käsitöoeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
5. märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
6. teab mõistet arhailine tikand.

Kudumine

Õpilane:

1. kirjeldab looduslike kiudainete saamist, omadusi;
2. koob põhisilmuseid ning tunneb tingmärke;
3. töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
4. kavandab omandatud tövõtete baasil jõukohaseid käsitöoesemeid.

Kodundus

Õpilane:

1. teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
2. teab, mis toiduained riknevad kergesti ning säilitab toiduaineid sobival viisil;

3. valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning kül- ja kuumtöötlemistehnikaid;
4. valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades.

HINDAMINE

Käsitöö

On omandanud vajaliku töövõttes
Kasutab oskuslikult töövahendeid ja materjale
Oskab kavandada ja töötab iseseisvalt
On koostöövalmis
Oskab käituda ohutusnõuetele vastavalt

Kodundus

On omandanud vajaliku töövõttes
Kasutab oskuslikult töövahendeid ja materjale
Oskab kavandada ja töötab iseseisvalt
On koostöövalmis
Oskab käituda ohutusnõuetele vastavalt

Õppekäigud

On omandanud elementaarsed suhtlusoskused ("palun" ja "tänan", tervitus jne);
Teab kuidas käituda poes, kohvikus, teatris, kontserdil jne;
On õppinud tundma erinevaid elukutseid;

Klass 6

Õppesisu

TÖÖLIIGID:

- heegeldamine
- õmblemine
- tikkimine
- viltimine
- kudumine
- kodundus

LÄBIVAD TEEMAD:

Käsitöö

- kavandamine

- töö kulg (protsess)
- rahvakunst
- materjalid
- projektõpe

Kodundus

- toit ja toitumine
- töö organiseerimine ja hügieen
- toidu valmistamine
- lauakombed, etikett
- projektõpe

Õppekäigud

- turg
- kauplus
- laat
- näitused
- muuseumid

Õpitulemused

Heegeldamine

Õpilane:

1. heegeldab põhisilmuseid: poolsammas, ühekordne sammas;
2. tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
3. heegeldab lihtsa skeemi järgi;
4. kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitöökohaseid.

Õmblemine

Õpilane:

1. eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi;
2. kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitöökohaseid;
3. ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks;
4. töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
5. lõikab välja lihtsama eseme;
6. töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb palistust; järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
7. töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; traageldab ja õmbleb palistust;
8. mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
9. traageldab ja õmbleb lihtõmblust;
10. õmbleb valmis lihtsama eseme; hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.

Tikkimine

Õpilane:

1. teab tikkimiseks vajaminevaid töövahendeid ja sobivaid materjale;
2. tunneb tikkimisel kasutatavaid sümboliteid ja märke;
3. teab tarbe- ja kaunistuspistid;
4. oskab kasutada üherealisi ja kaherealisi pisteid;
5. tunneb erinevaid tehnikaid kuidas kanda muster riidele;
6. tunneb tikandi viimistlemise ja hooldamise võtteid.

Viltimine

Õpilane:

1. teab märg- ja kuiv-viltimise tehnikad põhivõtteid;
2. teab mõisteid nunovilt;
3. oskab kudumit teadlikult vanutada.

Kudumine

Õpilane:

1. teab, millised on kudumiseks sobilikud töövahendid ja materjalid;
2. oskab luua silmuseid;

3. oskab kududa parem-ja pahempidist silmust;
4. teab kuidas hoida ääresilmuseid;
5. oskab lõpetada kudumit;
6. teab kuidas lugeda lihtsamat koekirja ja oskab selle järgi kududa;
7. teab kuidas kudumit viimistleda ja hooldada.

Kodundus

Õpilane:

1. On teadlik toiduainete säilitamisest;
2. teab, milline on tööde järjekord toidu valmistades;
3. oskab ühist tööd analüüsida ja hinnata;
4. teab mõisteid toor-ja segasalatid, külmad kastmed, pudrud ja teised teraviljatoidud;
5. oskab valida sobivaid nõusid toidu serveerimiseks;
6. oskab teadlikult tarbida säästlikult vett ja energiat;
7. teab kuidas jäätmeid sorteerida.

HINDAMINE

Käsitöö

On omandanud vajaliku töövõtted

Kasutab oskuslikult töövahendeid ja materjale

Oskab kavandada ja töötab iseseisvalt

On koostöövalmis

Oskab käituda ohutusnõuetele vastavalt

Kodundus

On omandanud vajaliku töövõtted

Kasutab oskuslikult töövahendeid ja materjale

Oskab kavandada ja töötab iseseisvalt

On koostöövalmis

Oskab käituda ohutusnõuetele vastavalt

Õppekäigud

On omandanud elementaarsed suhtlusoskused ("palun" ja "tänan", tervitus jne);

Teab kuidas käituda poes, kohvikus, teatris, kontserdil jne;

On õppinud tundma erinevaid elukutseid;

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS III kooliaste

Aine üldkirjeldus ja õppe-eesmärgid

III kooliastmes keskendutakse rohkem loomingulisele tööle ning töö teadlikule korraldamisele. Õpetuses järgitakse käsitööeseme tootearendustsükli teabe kogumisest, idee leidmisest, eseme kavandamisest ning töö ajalisest ja tehnoloogilisest kavandamisest kuni töö teostuse ning esitlemiseni.

Aine õpitulemused III kooliastme lõpuks

Õpilane:

1. tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
2. arutleb töö ja tehnoloogia muutumise üle;
3. teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja materjale;
4. kasutab loovülesannete täitmiseks materjali kogudes nüüdisaegseid teabevahendeid ning ainekirjandust;
5. tunneb ja väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
6. analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikud edasisteks õpinguteks;
7. valib tervislikku toitu, koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü ning valmistab retsepte kasutades erinevaid toite;
8. tuleb toime koduse majapidamisega, pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana.

Kooli eripära õppe korraldamisel

Võttes aluseks õpilase omapära või tervislikku seisundit (vastavalt nõustamiskomisjoni otsusele), rakendatakse individuaalõpet, vähendatakse õppemahtu või rakendatakse lihtsustatud õppekava.

Koduõppel olevate õpilaste tehnoloogiaalased tegevused planeeritakse integreeritult põhiainetundidesse.

Õpilasel võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvadrühma- ja paaristööd).

Kasutatakse jõukohastatud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni.

Võimalusel osaletakse aktiivõppeprogrammides ja käiakse õppekäikudel.

Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ja iseseisvaks õppijaks.

7. klass

Õppesisu

KÄSITÖÖ

1. Disain ja kavandamine

Kodukujunduses ja rõivastuses kasutatavad tekstiilid. Moelooming- komplektide ja kollektsioonide koostamise põhimõtted. Moe, isikupära ja proportsioonipõhimõtete arvestamine rõivaste kavandamisel. Sobivate lisandite valik stiili kujundades.

2. Rahvakunst

Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunstis. Rahvarõivad. Mitmekultuuriline keskkond. Sümbolid ja märgid rahvakunstis.

3. Töö organiseerimine

Töövahendite ja tehnoloogia valik sõltuvalt materjalist ja valmistatavast esemest. Töö planeerimine rühmas töötades. Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine. Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi. Iseseisvalt tööjuhendi järgi töötamine. Oma töö ja selle tulemuse hindamine. Töö esitlemine ja eksponeerimine. Võimalusel näituse kujundamine. Käsitöö väärtustamine isikupärase eneseväljendusena. Õmblemise ja käsitööga seotud elukutsed.

4. Materjalid

Tekstiilkiudained. Keemilised kiud.

5. Tööliigid

Tikkimine.

Erinevad tikandiliigid. Sümbolid ja märgid. Esemee kaunistamine tikandiga.

Õmblemine.

Kanga ettevalmistus. Rõivaeseme õmblemine. Mõõtude võtmine, rõiva suurusnumbri määramine. Lõikelehe kasutamine ja lõigete paigutamine riidele. Valitud rõivaeseme õmblemiseks sobivate tehnoloogiliste võtete kasutamine. Esemee õmblemise tehnoloogilise järjekorra määramine. Õmblustöö viimistlemine.

Kudumine.

Silmuste kahandamine ja kasvatamine. Ringselt kudumine. Kirjamine. Esemee kudumine ja viimistlemine.

Heegeldamine.

Motiivitööd, ringselt heegeldamine. Esemee heegeldamine ja viimistlemine.

KODUNDUS

1. Toit ja toitumine

Makro- ja mikrotoitained, nende vajalikkus ja allikad. Lisaained toiduainetes. Toiduallergia ja toidutalumatus. Mikroorganismid toidus. Toidu riknemise põhjused. Hügieeninõuded, toiduainete säilitamisel. Toidu kaudu levivad haigused. Toiduainete säilitamine ja konservimine.

2. Töö organiseerimine

Meeskonnas töötamine ja meeskonna juhtimine. Toiduvalmistamise organiseerimine suuremate projektidena. Toidu valmistamine laadal müümiseks, klassiõhtuks jne. Kalkulatsioon, esitlus, eksponeerimine.

3. Toidu valmistamine

Nüüdisaegsed köögiseadmed, nende kasutamine ja hooldus. Kuumtöötlemise viisid. Maitseained ja roogade maitsestamine. Supid. Vormiroad ja vokitoidud.

4. Etikett

Koosviibimiste korraldamine. Ideede ja võimaluste leidmine erinevate peolaudade kujundamiseks. Peolaua menüü koostamine. Rõivastus ja käitumine vastuvõttudel, kohvikus, kodus peolauas.

5. Kodu korrashoid

Erinevad stiilid sisekujunduses. Toataimede hooldamine. Kodumasinad.

6. Tarbijakasvatus

Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel. Ostuotsuste mõjutamine, reklaami mõju. Teadlik ja säästlik majandamine.

PROJEKTITÖÖ

Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel, mis võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainetega, klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikema ajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

ÕPPEKÄIGUD

kauplus, laad, näitused, muuseumid, kohvik; toitlustamisega, käsitööga ja aiandusega tegelevad ettevõtted

Õpitulemused

KÄSITÖÖ

1. Disain ja kavandamine

Õpilane:

1. valib sobivaid rõivaid lähtudes nende materjalist, otstarbest, lõikest, stiilist ja oma figuurist;
2. arutleb moe muutumise üle.

2. Rahvakunst

Õpilane:

1. tutvub eesti rahvarõivastega;

2. tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasi;
3. kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid.

3. Töö organiseerimine

Õpilane:

1. täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning oskab tööd ajaliselt planeerida;
2. otsib ülesandeid täites abi nüüdisaegsest teabelevist;
3. esitleb või eksponeerib oma tööd;
4. analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks ja hobideks.

4. Materjalid

Õpilane:

1. kirjeldab keemiliste kiudainete põhiomadusi;
2. kavandab materjalide kasutamist ja hooldamist.

5. Tööliigid

Õpilane:

1. valib eseme valmistamiseks sobivad materjalid, töövahendid, tehnikad ja viimistlusvõtted;
2. määrab õpetaja abiga eseme õmblemiseks vajaliku tehnoloogilise järjekorra;
3. õmbleb endale rõivaeseme;
4. koob kirjalist pinda;
5. valmistab endale ringselt kududes eseme;
6. heegeldab heegelskeemi järgides motiividest eseme.

KODUNDUS

1. Toit ja toitumine

Õpilane:

1. tunneb peamisi mikro- ja makrotoitaineid;
2. oskab nimetada nende allikaid;
3. analüüsib toitainete toiteväärtust;
4. tunneb toiduainete erinevaid säilitusviise ning teab riknemisega seotud riskitegureid.

2. Töö organiseerimine

Õpilane:

1. arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
2. kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
3. kalkuleerib toidu maksumust.

3. Toidu valmistamine

Õpilane:

1. teab toiduainete kuumtöötlemise viise;
2. tunneb peamisi maitseaineid ja roogade maitsestamise võimalusi;
3. valmistab retsepti kasutades erinevaid külmi ja kuumi rooge.

4. Etikett

Õpilane:

1. koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü ning kujundab ja katab laua;
2. rõivastub ja käitub ürituse iseloomu kohaselt.

5. Kodu korrashoid

Õpilane:

1. arutleb ja leiab seoseid kodu sisekujunduse ning seal elavate inimeste vahel;
2. tunneb erinevaid kodumasinaid, oskab neid käsitseda kasutusjuhendi järgi.

6. Tarbijakasvatus

Õpilane:

1. tunneb tarbija õigusi ja kohustusi;
2. analüüsib reklaamide mõju ostmisele.

PROJEKTITÖÖ

Õpilane: teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevust liikmena; osaleb aktiivselt erinevates koostöös ja suhtlusvormides; leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid; suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste töölaseid arvamusi; kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust; väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu.

HINDAMINE

Käsitöö ja kodunduse õppeaines on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi sihikindlalt tegutsema, arendama loovust, käsitöömaterjalide tunnetust, süvendada ja tekitada elukestvat käsitööhuvi, suunata ja toetada õpilasi edasise haridustee valikul. Hindamine toetab õpilaste tehnoloogiliste ja sotsiaalsete pädevuste kujunemist ja annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta. Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist.

Seosed teiste ainetega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Õpilasi suunatakse kasutama erialaseid termineid ning järgima õigekeelsusnõudeid. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saavad õpilased esinemiskogemusi ning arendavad väljendusoskust. Õpilaste tähelepanu juhitakse kirjalike tööde (nt esitlused, referaadid) korrektsele vormistamisele. Tööülesannete ning projektide jaoks võõrkeelsetest tekstidest teabe otsimine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Käsitöös ja kodunduses saavad õpilased arvutustes ja mõõtmistes kasutada loogilist mõtlemist ja rakendada matemaatika tunnis omandatud teadmisi praktilistes lahendustes.

Loodusained. Käsitöös ja kodunduses tutvutakse väga erinevate materjalide omadustega, õpilased puutuvad otseselt kokku mitmete keemiliste ja füüsikaliste protsessidega, teoreetilised teadmised saavad praktikas rakendatud.

Sotsiaalsed. Ühiselt töötades õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Õpitakse märkama ja hindama erinevaid rahvuslikke kultuuritraditsioone.

8. klass

Õppesisu

KÄSITÖÖ

1. Disain ja kavandamine

Rõivastuse muutumine erinevates ajastutes. Sotsiaalsed märksüsteemid. Ideekavand ja selle vormistamine. Ornamentika. Kompositsiooni põhimõtetest lähtumine käsitööeseme kavandamisel. Tekstiileseme kavandamine ja kaunistusviisid erinevates tekstiilitehnoloogiates.

2. Rahvakunst

Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunstis. Rahvarõivad. Eesti etnograafiline ornament rõivaste ja esemete kujundamisel. Teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooniallikana

3. Töö organiseerimine

Töövahendite ja tehnoloogia valik sõltuvalt materjalist ja valmistatavast esemest. Töö rühmas töötades. Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine. Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi. Iseseisvalt tööjuhendi järgi töötamine. Oma töö ja selle tulemuse hindamine. Töö esitlemine ja eksponeerimine. Võimalusel näituse kujundamine. Käsitöö väärtustamine isikupärase eneseväljendusena. Õmblemise ja käsitööga seotud elukutsed.

4. Materjalid

Tänapäeva käsitöömaterjalid. Nüüdisaegsed tehnoloogilised võimalused rõivaste ja esemete valmistamisel. Mitmesuguste materjalide kooskasutamise võimalused.

5. Tööliigid

Tikkimine.

Tutvub erinevate tikandiliikidega. Võimalusel masintikand. Tikand loomingulise väljendusvahendina.

Õmblemine.

Rõivaeseme õmblemine. Lõikelehe kasutamine ja lõigete paigutamine riidele. Valitud rõivaeseme õmblemiseks sobivate tehnoloogiliste võtete kasutamine. Eseme õmblemise tehnoloogilise järjekorra määramine. Õmblustöö viimistlemine.

Kudumine.

Erinevate koekirjade kudumine skeemi järgi. Eseme kudumine ja viimistlemine.

Heegeldamine.

Erinevad pitskoed. Heegelpitsi kasutamine tekstiilesemete täiendamisel. Eseme valmistamine ja viimistlemine.

KODUNDUS

1. Toit ja toitumine

Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. Taimetoitlus ja dieetide mõju organismile. Toitumishäired. Toiduteave meedias- analüüs ja hinnang.

2.Töö organiseerimine

Koostööoskus, meeskonna juhtimine. Suurema projekti korraldamine alates menüü koostamisest, kalkulatsioonist ja praktilise töö organiseerimisest kuni tulemuse analüüsimiseni.

3. Toidu valmistamine

Liha- ja kalaroad. Soojad kastmed, kuumtöödeldud järelroad. Rahvustoidud.

4. Etikett

Koosviibimise korraldamine. Ideede ja võimaluste leidmine erinevate peolaudade kujundamiseks. Peolaua menüü koostamine. Rõivastus ja käitumine koosviibimistel, restoranis.

5. Kodu korrashoid

Olmekeemia. Puhastusvahendid, nende omadused ja ohutus. Suurpuhastus.

6. Tarbijakasvatus

Leibkonna eelarve, tulude ja kulude tasakaal. Laenud. Kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs. Kulude planeerimine erijuhtudeks (peod, tähtpäevad).

PROJEKTITÖÖD

Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel, mis võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainetega, klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikema ajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

ÕPPEKÄIGUD

kauplused, laat, näitused, muuseumid, restoran, toitlustamisega, käsitööga ja aiandusega tegelevad ettevõtted

Õpitulemused

KÄSITÖÖ

1. Disain ja kavandamine

Õpilane:

1. märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ja rõivaste disainis;
2. kavandab isikupäraseid esemeid.

2. Rahvakunst

Õpilane:

1. tutvub eesti rahvarõivastega;
2. tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasi;
3. kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid.

3. Töö organiseerimine

Õpilane:

1. täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning oskab tööd ajaliselt planeerida;
2. otsib ülesandeid täites abi nüüdisaegsest teabelevist;
3. esitleb või eksponeerib oma tööd;
4. analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks ja hobideks.

4. Materjalid

Õpilane kombineerib oma töös erinevaid materjale.

5. Tööriigid

Õpilane:

1. valib eseme valmistamiseks sobivad materjalid, töövahendid, tehnikad ja viimistlusvõtted;
2. valib õpetaja abiga sobiva tehnoloogia ja õmbleb endale rõivaeseme;
3. kasutab eseme täiendamiseks loovalt erinevaid õpitud käsitöötehnikaid;
4. koob koeskeemi kasutades koekirjalise eseme;
5. äärepitsi heegeldamine lugedes heegelskeemi;
6. heegeldab äärepitsi tekstiileseme kaunistamiseks.

KODUNDUS

1. Toit ja toitumine

Õpilane:

1. teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele;
2. oskab koostada tasakaalustatud ja tervisliku menüü.

2. Töö organiseerimine

Õpilane:

1. oskab töötada iseseisvalt etteantud juhendi järgi;
2. teadvustab end rühmatöö liikmena;
3. oskab arvestada teiste arvamuste ja hinnangutega;
4. hindab enda huvi ja sobivust toiduga seotud elukutseteks ja hobideks.

3. Toidu valmistamine

Õpilane valmistab retsepti kasutades mitmesuguseid sooje ja külmi roogi.

4. Etikett

Õpilane:

1. koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü;
2. kujundab ja katab laua;
3. rõivastub ja käitub ürituse iseloomu kohaselt.

5. Kodu korrashoid

Õpilane:

1. tunneb põhilisi korrastustöid ja –tehnikaid, oskab neid etapiviisiliselt järjestada;
2. oskab materjali omaduste ja määrumise järgi leida sobiv puhastusvahend ja viisi.

6. Tarbijakasvatus

Õpilane:

1. oskab koostada leibkonna eelarvet;
2. planeerib majanduskulusid eelarve järgi.

PROJEKTITÖÖD

Õpilane: teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena; osaleb aktiivselt erinevates koostöö ja suhtlusvormides; leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid; suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi; kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust; väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu.

HINDAMINE

Käsitöö ja kodunduse õppeaines on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi sihikindlalt tegutsema, arendama loovust, käsitöömaterjalide tunnetust, süvendada ja tekitada elukestvat käsitööhuvi, suunata ja toetada õpilasi edasise haridustee valikul. Hindamine toetab õpilaste tehnoloogiliste ja sotsiaalsete pädevuste kujunemist ja annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta. Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist.

Seosed teiste ainetega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Õpilasi suunatakse kasutama erialaseid termineid ning järgima õigekeelsusnõudeid. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saavad õpilased esinemiskogemusi ning arendavad väljendusoskust. Õpilaste tähelepanu juhitakse kirjalike tööde (nt esitlused, referaadid) korrektsele vormistamisele. Tööülesannete ning projektide jaoks võõrkeelsetest tekstidest teabe otsimine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Käsitöös ja kodunduses saavad õpilased arvutustes ja mõõtmises kasutada loogilist mõtlemist ja rakendada matemaatika tunnis omandatud teadmisi praktilistes lahendustes.

Loodusained. Käsitöös ja kodunduses tutvutakse väga erinevate materjalide omadustega, õpilased puutuvad otseselt kokku mitmete keemiliste ja füüsikaliste protsessidega, teoreetilised teadmised saavad praktikas rakendatud.

Sotsiaalsained. Ühiselt töötades õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Õpitakse märkama ja hindama erinevaid rahvuslikke kultuuritraditsioone.

Kunstiained. Erinevate esemete kavandamine ja disainimine ning valmistamine pakub õpilastele võimalusi end loominguliselt väljendada. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama toodete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning erinevate rahvaste kultuuritraditsioonidega.

Kehaline kasvatus. Praktilised ülesanded aitavad kinnistada terviseteadlikku käitumist, väärtustama tervislikku toitumist ja sportlikku eluviisi.